

ZLOČINCIMA MORA BITI SUĐENO

Brojni apeli upućeni na adrese domaćih i međunarodnih institucija ostali su bez odgovora. Sačuvane kopije tih pisama poslužile jednog dana kao krunski dokaz saučesništva najodgovornijih ljudi iz političkog i vojnog vrha ove zemlje u genocidu nad bošnjačkim narodom

U pribojskoj opštini se u zadnje četiri godine dogodilo mnogo toga. Alarmantne vijesti, koje su stizale gotovo svakodnevno, svjedočile su o tragičnom položaju tamošnjeg bošnjačkog-muslimanskog stanovništva. U sjenci krvavog rata koji se vodio na tlu Bosne i Hercegovine, vojno-policijski aparat Republike Srbije upotrijebio je sve znane i neznanе represivne metode u cilju konačnog etničkog čišćenja ovog pograničnog područja. Nije čudo što Bošnjaci širom Sandžaka doživljavaju grad Priboj kao simbol bošnjačkog stradalništva, bošnjačke hrabrosti, bošnjačkog sabura, kao simbol bošnjačke opstojnosti na ovim krvavim sandžačko-bosanskim prostorima. Zbog svireposti srpsko-rusko-rumunskih egzekutora i nemogućnosti odlaska na mjesto tragičnih događaja, kao i zbog totalne informativne blokade, u javnosti se istina o položaju Bošnjaka u pribojskoj opštini probijala veoma teško i sporo. Brojni apeli upućeni na adrese domaćih i međunarodnih institucija ostali su bez odgovora. Sačuvane kopije tih pisama poslužile jednog dana kao krunski dokaz saučesništva u genocidu nad bošnjačkim narodom najodgovornijih ljudi iz političkog i vojnog vrha ove zemlje. Kidnapovanje putnika iz autobusa na liniji Sjeverin-Priboj i iz voza na stanici u Štrpcima djelimično je skrenulo pažnju domaće i međunarodne javnosti na događaje u Priboju. Nažalost, otmice su tek vrh ledenog brijega u podužem nizu tragičnih događaja.

"Vratću se u svoju kuću, makar ona bila i zgarište"

Na Dan ljudskih prava, tačnije 10. 12. 1995. godine, grupa raseljenih lica opštine Priboj uputila je predsjedniku Srbije Slobodanu Miloševiću pismo u kojem između ostalog stoji: "Oružanim napadima na naša sela, ubistvima naših sunarodnika, paljenjem i pljačkanjem naših kuća, rušenjem grobova naših predaka, uništavanjem cjelokupne naše imovine, i konačno, otmicama iz autobusa na liniji Sjeverin-Priboj i iz voza na stanici u Štrpcima u opštini Priboj, izvršeno je klasično etničko čišćenje." Na kraju pisma navedeni su zahtjevi od kojih izdvajamo sljedeće: pravo povratka na svoja ognjišta, pravo na nadoknadu štete za izgubljenu imovinu, pravo na

slobodu kretanja itd.

"Ovo je samo jedno od mnogobrojnih pisama koje smo uputili u zadnje tri godine", kaže četrdesetogodišnji H. S. iz sela Sočice. "Za mene je najbitnije da nam se obezbijedi sloboda kretanja. Vratio bih se u svoje selo, u svoju kuću, makar ona bila i zgarište. Otišao sam iz čistog straha", kaže. "Ne samo ja, svi mi iz sela Milanoviće, Brančići, Voskovina, Batkoviće, Šehov Grob, Radaje, Sjeverin, Kukuroviće itd. Morali smo ići", nastavlja svoju priču. "Vojska je pucala tokom čitave noći. Pretresali su nam kuće. Dolazili noću, prijetili i zastrajivali. Uzimali su sve što je imalo neku vrijednost. Dana 8. 02. 1992. godine grupa uniformisanih lica je u selu Međurečju opljačkala džamiju i pretukla nekoliko starih žena i muškaraca. Džamiju su kasnije zapalili. U Sjeverinu je 26. avgusta 1992. godine ubijen Ramo Berbo. Sjutradan u mom selu su planule četiri bošnjačke kuće. Početkom 1993. godine na selo Kukuroviće je izvršen oružani napad i tom prilikom ubijeni su Huzeir Bulut, Mušan Husović i Sadeta Sarač. Dvije osobe su ranjene a devet kuća je zapaljeno. Dana 11. 04. 1993. godine u ovom selu je zapaljeno još sedam kuća i više drugih objekata. Za našu priču", kaže Habib, "nisu dovoljne novine. O tome se moraju pisati knjige. Neki naši vode evidenciju. Sve se uglavnom zna."

Pozdravljam se sa Habibom poželjivši mu brz povratak u rodnu Sočicu. Tragam za sagovornikom u gradu. Prijatelj me vodi u jedan gradski kafić. Vlasnik je, naravno, Bošnjak. Počinjem priču sa gazdom omanjeg, ali sa dosta ukusa uređenog kafića. Kakav je položaj vlasnika privatnih lokala u Priboju? "Ovo je jedan od rijetkih lokala koji u proteklom periodu nije miniran ili zapaljen. U toku 1992. i 1993. pa do aprila 1994. godine uništeni su mnogi slični objekti. Prvo je stradao kafić "Tavolino" (vlasnik Bošnjak), zatim je kafić "Zdravljak" (vlasnik Albanac) u podmetnutom požaru potpuno je izgorio. Na kafić "Papillon" (vlasnika Rama Avdića) bačena je bomba. Istu sudbinu doživjeli su i kafići "Posejdon" i "Džin" (vlasnika Šuhre Dautović i izvjesnog Džanovića čijeg se imena ne sjećam). U isto vrijeme srušena je radnja "Minimarket" (vlasnika Mehmeda Verema). Ovo nisu jedine nedaće koje su pratile Bošnjake ugostitelje u ovom gradu. U proputovanju ka

ratištima u Bosni vojnici Vojske Jugoslavije su u našim lokalima pili do zore. Na račun gazde, naravno. Remzu Gogaliću su, poslije jedne takve terevenke, oteli kompletan dnevni pazar od prethodnog dana."

Saznavši ko sam i iz kojeg razloga sam u njihovoj sredini, okružuje nas grupa mladića i djevojaka slučajnih posjetilaca u lokal. Svi žele sudjelovati u razgovoru. Žale se na tretman u Vojsi Jugoslavije. "Da idemo moramo", komentariše Fuad, novopečeni regrut. "A šta nas tamo čeka, Bog zna", kaže. "Vejsil (Murata) Krijerac ranjen je iz vatrenog oružja u nogu. Trenutno se liječi na VMA u Beogradu. Sin Šaćira Džidića je, takode, tučen i maltretiran. Gasili su čak i cigarete po njegovom tijelu."

Bošnjaci trebaju svog Vizentala

"Osnovni cilj organizovanog državnog terora u našoj opštini je etničko čišćenje. Plan je - etnički prekid između Sandžaka i Bošnjaka u istočnoj Bosni", komentariše Sulejman Hoduović, ljekar i bivši radnik Doma zdravlja u Priboju.

"Zašto bivši, zar više ne radite?" pitam.

"Ne, ne radim. Ja, kao i mnogi od mojih kolega, nažalost. Dom zdravlja u Priboju je napustilo jedanaest ljekara specijalista i šest osoba nižeg medicinskog osoblja. Svi su Bošnjaci. Izloženi najrazličitijim metodama psihološkog pritiska, morali smo otići. U našem progono su učestvovali i naše kolege Srbi. Otvoreno su nam govorili da Srbi nemaju povjerenja u nas. Poruka je nedvosmislena. Odlazite!"

"Ispričaću Vam jedan slučaj vezan za stanje u pribojskoj bolnici tih dana. U toku najžešćih napada na Goražde, u našu bolnicu su prebačeni Sabahudin Čeljo i Jusuf Šolaja, građani i vjerovatno branioči Goražda. Bili su teško ranjeni. Poslije nekoliko dana liječenja, još uvijek u veoma teškom stanju, predati su ljudima Duška Kornjače. Odmali su, naravno, likvidirani. Ni ljekarska etika, ni Hipokratova zakletva, kao ni međunarodne konvencije o ratnim zarobljenicima i ranjenicima, nisu spriječile tadašnjeg načelnika Hirurškog odjeljenja, izvjesnog Radića, da preda ove ljude i tako postane saučesnik u ovom gnusnom zločinu. Ovo je država duplih standarda", nastavlja dr Hudović. "Imate

12. SANDŽAK, OP. PABON
PROTERIVANJE